

Chương trình bảo tồn rùa châu Á

Liên tục cập nhật
Để theo dõi những thông tin mới nhất về công tác bảo tồn rùa cạn và rùa nước ngọt Việt Nam, vui lòng ghé thăm website:

www.asianturtleprogram.org

Bảo vệ hôm nay để nhìn thấy ngày mai...

11/10/2013

Ảnh dưới: Đập thủy lợi hồ Đồng Mô mở cửa xả lũ lần đầu tiên. Lưu lượng nước chảy qua đập có thể lên tới 28m³/giây. Dòng nước chảy ra đập có thể dẫn dụ rùa tới khu vực cửa xả và bị mắc kẹt ở đó.

Ảnh: Phạm Văn Thông - ATP

Mở cửa đập hồ Đồng Mô: Nguy cơ tiềm ẩn với công tác bảo tồn loài rùa Hoàn Kiếm

Hồ Đồng Mô, thuộc thị xã Sơn Tây, không chỉ yên bình trong sự tương phản với một Hà Nội đông đúc và xô bồ mà còn là sinh cảnh tự nhiên của ít nhất một cá thể thuộc loài giải Sin-hoe (*Rafetus swinhoei*). Ở Việt Nam, loài giải khổng lồ này còn được biết đến với tên gọi rùa Hoàn Kiếm, đặt theo tên hồ Hoàn Kiếm nơi một cá thể thuộc loài sinh sống theo truyền thuyết từ thế kỷ 15. Với bốn cá thể được ghi nhận trên toàn thế giới, Đồng Mô là sinh cảnh hoang dã duy nhất, đặc biệt quan trọng cho công tác bảo tồn loài.

Sự tham gia của cộng đồng trong công tác bảo vệ loài rùa Hoàn Kiếm đã có những chuyển biến tích cực sau hơn 7 năm với các hoạt động tuyên truyền nâng cao nhận thức trong khuôn khổ dự án của ATP tại hồ Đồng Mô. Các cơ quan chức năng Việt Nam đã tham gia tích cực trong công tác cứu hộ cá thể rùa Hoàn Kiếm nặng 69 kg sống trong hồ khi cá thể này bị bắt ở khu vực hạ lưu khi đập Đồng Mô bị vỡ năm 2008. Cá thể rùa này sau đó đã may mắn được thả lại hồ.

Những tấm lưới nổi trên bề mặt nước được lắp đặt mới tại hai vị trí trước cửa đập bởi ATP dưới sự tài trợ từ Quỹ đối tác về các hệ sinh thái trọng yếu. Ảnh: ATP

Các em học sinh hào hứng tham gia trò chơi “Chú rùa may mắn”
 Ảnh: Nguyễn Tài Thăng - ATP

Hiện tại, một mối đe dọa mới đang dần lộ diện sau khi con đập xả lũ cũ bị vỡ vào năm 2008. Đập Đồng Mô mới có quy mô lớn hơn đập cũ với 4 cửa xả nước lớn (mỗi cửa xả có kính thước 4m rộng và 10m cao) được xây dựng trên nền con đập cũ. Khác với đập xả tràn (nước tràn qua cửa xả khi mực nước cao hơn mặt đập), con đập mới với cửa xả đáy có thể là một thách thức mới với việc giữ rùa Hoàn kiếm ở trong hồ vì rùa có thể theo thoát ra ngoài qua bốn cửa xả này. Mối đe dọa này đã được Chương trình bảo tồn rùa châu Á dự báo từ những ngày đầu thi công con đập mới. Ban quản lý hồ đã hạn chế mở cửa xả nước kể từ khi con đập hoàn thành, một hệ thống lưới chắn cũng đã được dựng lên bởi ATP và chủ hồ nhằm ngăn chặn rùa, cá thoát ra ngoài khi cửa xả mở. Tuy nhiên, vào tháng 9 năm 2013, khi mực nước trong hồ vượt quá thiết kế hồ chứa, Ban quản lý hồ buộc phải mở cửa xả để tránh nguy cơ vỡ đập. Nếu vỡ đập xảy ra lần thứ hai sau, đây sẽ là thảm họa lớn đối với các khu vực hạ lưu. Một ngày trước khi cửa xả lũ mở, tấm lưới chắn thứ hai đã được dựng lên. Kế hoạch xả nước cho 3 ngày đầu tiên là cả 4 cửa xả sẽ được nâng lên 10cm, sau đó là 15cm với hai cửa mở trong 9 ngày tiếp theo.

Sự lo ngại đối với việc dòng nước chảy sẽ thu hút cá thể rùa tới cửa xả và thoát ra ngoài. Với kinh nghiệm quan sát cá thể này trong nhiều năm qua, ATP tin tưởng chắc chắn rằng cá thể này đủ khỏe để phá tan hệ thống lưới chắn hiện có. Nếu rùa có thể vượt qua lưới chắn để tới chân cửa xả nước, lực hút của dòng nước hầu như sẽ làm rùa bị mắc kẹt giữa khe hở của cửa xả và bị chết đuối. Mặc dù một hệ thống lưới chắn được đặt trước cửa đập, việc mở cửa xả nước đặt ra một nguy cơ hiện hữu tới loài rùa cực kỳ nguy cấp này.

Các cửa xả lũ đã mở vào hồi 9h sáng ngày 07 tháng 10 năm 2013, trong khi chúng ta chưa thực sự sẵn sàng đối phó với những tình huống có thể xảy ra. Tuy nhiên, đập Đồng Mô vẫn duy trì xả lũ trong một tuần sau đó.

Trong khi đập xả lũ tiếp tục mở, tại hai trường trung học cơ sở gần đó, chương trình nâng cao nhận thức về tầm quan trọng và công tác bảo tồn đối với loài rùa Hoàn Kiếm vẫn tiếp tục được duy trì tại các lớp học với sự tham gia của 313 học sinh lớp 9.

Từ năm 2009, gần 2,500 học sinh đã tham gia vào các chương trình nâng cao nhận thức về công tác bảo tồn loài rùa Hoàn Kiếm tại Việt Nam. Hàng nghìn người đã tham dự các hoạt động tuyên truyền tại cộng đồng về bảo tồn rùa Hoàn Kiếm được tổ chức bởi ATP như giải bóng đá tranh cúp rùa Hoàn Kiếm, đua thuyền hồ Đồng Mô, Trưng thu vui bảo vệ rùa Hoàn Kiếm, vẽ tranh bảo vệ rùa Hoàn Kiếm. Các ngư dân địa phương cũng đã ký cam kết không săn, bắt và sử dụng các phương pháp đánh bắt cá gây hại tới rùa Hoàn Kiếm.

Nếu ko có giải pháp lâu dài cho những nguy cơ tiềm ẩn từ cửa xả lũ từ đập Đồng Mô, việc cá thể rùa sống trong hồ Đồng Mô thoát ra bên ngoài nhiều khả năng sẽ xảy ra trong tương lai gần. Nếu rùa Hoàn Kiếm thoát ra, đây sẽ là một mất mát lớn cho công tác bảo tồn loài, một bài học kinh nghiệm đắt giá mà các nhà bảo tồn luôn mong muốn

tránh xa. Ngày 30 tháng 10 năm 2013, ATP đã lắp đặt thêm hai tấm lưới chắn nổi trên mặt nước trước cửa đập với cọc bê tông ở hai đầu. Hệ thống lưới này sẽ hỗ trợ đắc lực cho hệ thống lưới hiện có trong việc ngăn chặn rùa tới cửa đập khi cửa đập thường xuyên được mở để điều tiết nước. Trong tình cảnh hiện nay, đây là giải pháp tình thế duy nhất. Hy vọng trong tương lai gần, các cơ quan chức năng Việt nam sẽ có giải pháp lâu dài nhằm giải quyết dứt điểm vấn đề này.

Thông cáo báo chí: Phạm Văn Thông & Timothy McCormack – ATP

Chúng tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới Quỹ bảo tồn rùa (TCF), Quý đối tác về các hệ sinh thái trọng yếu (CEPF), Vườn thú Columbus đã tài trợ cho dự án bảo tồn rùa Hoàn Kiếm. Xin chân thành cảm ơn các đối tác địa phương, Trung tâm giáo dục thiên nhiên Việt Nam (ENV), Sở Thủy sản Hà Nội, Hạt kiểm lâm thị xã Sơn Tây, đoàn Thanh niên xã Kim Sơn đã tạo điều kiện giúp đỡ, phối hợp tổ chức thành công các hoạt động trong khuôn khổ dự án.

For further information please contact:

Chương trình bảo tồn rùa châu Á - Tổ chức Indo-Myanmar Conservation
Phòng 1806 CT1, tòa nhà Bắc Hà C14, phố Tố Hữu, quận Nam Từ Liêm, Hà Nội
Điện thoại: +84 (0) 4 7302 8389

Email: info@asianturtleprogram.org

Website: www.asianturtleprogram.org

Facebook: facebook.com/AsianTurtleProgram

[Link liên kết đến thông cáo báo chí online](#)

Cán bộ ATP tiến hành lắp đặt lưới chắn ở vị trí mới.
Ảnh: Nguyễn Tài Thăng - ATP